

НАСЛІДКИ ВНУТРІШНЬОМІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сьогодні Україна переживає політичну, економічну, і ментальну кризу, найбільш глибоку з часів проголошення незалежності. Дії з боку Росії лише загострили і до того нестабільну економічну ситуацію в Україні. Спричинивши своїми діями військовий конфлікт, сусідня держава призвела до різкої економічної нестабільності в нашій державі.

Масові переселення українського народу зі східних областей країни та Автономної республіки Крим по всій території держави, призвели до соціально-економічних диспропорцій в країні. Найбільш яскраво вираженими вони є в сусідніх регіонах та столиці. Оскільки саме в них зосереджується більша кількість переселенців з метою пошуку роботи саме за своєю спеціальністю (див. табл. 1). На сьогодні переселенці зовсім не захищені на законодавчому рівні саме в плані соціально-економічних потреб. Сусідні регіони не готові до такої кількості переміщених осіб. Це спостерігається в першу чергу в матеріальному забезпеченні, соціальному захисті та в цілому в збільшенні антропогенного навантаження. Сьогодні надмірна концентрація переселенців лягає важким тягарем на довкілля, ринок праці та життя регіонів.

Водночас, за даними соціологів, частина внутрішньо переміщених осіб орієнтується на постійне проживання в інших регіонах України. Зокрема, серед осіб, переміщених у західні області, таких 45%. Чим довше триватиме військовий конфлікт на Сході тим більше людей будуть змушені до внутрішніх переміщень [3]. Тому необхідно враховувати, що події на Донбасі будуть вагомим чинником перерозподілу населення територією України не лише в короткотерміновій, а й в середньостроковій перспективі.

**Області з найвищими показниками щодо потреб в офіційному
працевлаштуванні тимчасово переселених осіб**

(Середній показник по Україні 3,75%)

№	Область	Показник у %
1.	Рівненська	27,7
2.	Івано - Франківська	19,7
3.	Львівська	18,6
4.	Волинська	18,5
5	Донецька**	1,6
6	Луганська**	1,4

*Складено автором за даними [2, 4]

**Частини територій, які знаходяться під юриспруденцією України

Внутрішньо переміщені особи працездатного віку мають високий освітній та кваліфікаційний рівні, оскільки більшість з них має вищу освіту. За даними Державної служби зайнятості України, розподіл внутрішньо переміщених осіб за освітою суттєво відрізняється від освітнього рівня загальної кількості безробітних. Особи з вищою освітою становлять понад 70%, з професійно-технічною – 19%, з початковою та середньою – 11%. При цьому серед всіх безробітних частка осіб з вищою освітою становить менше 45%, з професійно-технічною освітою – 35%, із середньою– 20%. Характерно, що частка переселенців з вищою освітою є переважаючою в усіх регіонах за винятком Житомирської –47,1% та Тернопільської–47,5% областей[1, 4].

З початку окупації Автономної республіки Крим, Донецької та Луганської областей до Державної служби зайнятості України звернулося від загальної кількості жителів цих регіоні 9,5 % безробітних , які знаходяться під захистом українського законодавства. З них офіційно працевлаштувалося 86%, за своєю спеціальністю з 86% працює 23% [5]. Отже, переважна кількість населення України, яка постраждала від військової агресії сусідньої держави не може реалізувати свої професійні вміння на ринку праці. Внаслідок чого Україна втрачає висококваліфікованих працівників в різних сферах діяльності через різке скорочення робочих місць, які виникли під тиском війни.

Це переважно працівники, які мають вищу та професійно-технічну освіту, та були активно зайняті на ринку праці. Найбільшу частину безробітних складають особи не пенсійного віку від 30-54 років (рис. 1)

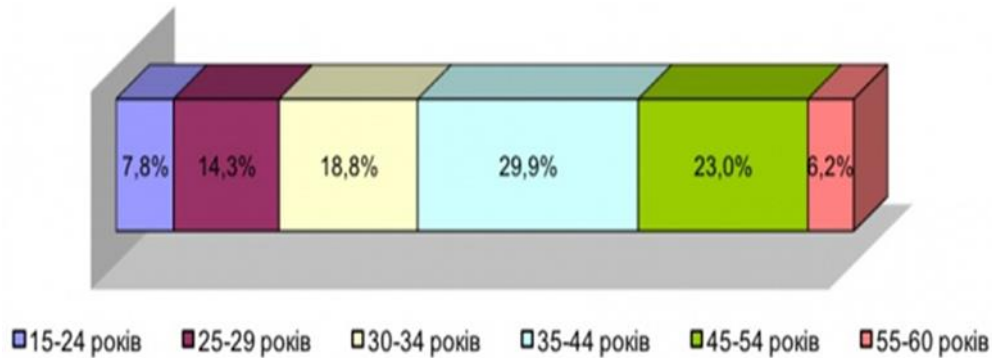

Рис. 1 Вікова структура безробітних з числа внутрішньо переселених осіб [2].

З початку воєнних дій на Сході України, з'явилися нові пільгові пакети для населення. Це стало ще однією прірвою в економіці України. Оскільки окрім того, що в державній скарбниці необхідно знаходити кошти на утримання армії, з'явилась необхідність дбати про населення, яке постраждало в наслідок воєнних дій. За підрахунками Міністерства Фінансів України витрати на пільгові виплати склали 39, 8 млрд. грн. (станом на серпень 2014 – листопад 2016 рр).

Скорочення обсягів виробництва, призупинення реалізації інвестиційних проектів, наростання кризових явищ у соціальній сфері і, поряд з тим, започаткування децентралізації влади, законодавче унормування основоположних засад державної регіональної політики, зростання самостійності громад у формуванні перспектив розвитку – ці та інші характерні риси сучасного розвитку України є підставою для ретельного аналізу і розроблення низки пропозицій щодо використання позитивного потенціалу запроваджуваних змін. Негативна динаміка соціально-економічного розвитку регіонів стимулює виробників шукати нові ринку збуту, розкривати внутрішній потенціал розвитку, використовуючи місцеві ресурси, змінювати структуру виробництва, шукати виходи на зовнішні ринки. У цих умовах зростає роль

міст як каталізаторів економічного розвитку, як територій концентрації виробництва та переважної більшості населення.

Це зумовлює зміну регіональної конфігурації, появу нових центрів економічного розвитку, зростання кількості населення у містах. Такі явища потребують приділення посиленої уваги до питань забезпечення економічної безпеки різних територій, особливо малих міст, які часто залежать від діяльності одного-двох підприємств і зупинка яких є катастрофічною для існування самого міста. Новітні тенденції соціально-економічного розвитку регіонів та громад потребують і оновлення інструментів регулювання регіонального розвитку [6].

1. Безуглий В. В., Посібник :Регіональна економічна і соціальна географія світу / В. В. Безуглий, Козинець С В. К.: «Академія», 2003. – 687 с.
2. Дюк А. А. Розвиток міграційних процесів на території України [Електроний ресурс] / А. А. Дюк // Кримський вісник. – 2014.– №6. С. 6. Режим доступу: <http://dsr.univ.kiev.ua>
3. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 14.07.2016 №1474
4. Смаль В. Велике переселення: скільки в Україні переміщених осіб і як склалась їх доля / Валентина Смаль // Економічна правда – 2016. – №6. С. 24 – 25.
5. Ринок праці, 2016 рік : Статистичний щорічник / Держ. ком. статистики України, упр. статистики населення / О. А. Вишнеvsька (відп. за вип.). – К. : Б.в., 2016. – 316 с.
6. Шевченко О. В. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ [Електронний ресурс] / В. І. Жук //Національний інститут стратегічних досліджень. – 2015. С. 92. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>